

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA w ŁODZI

Ł-410-31-96

P/96/099

Nr ewidencyjny 25/97/P/96099/LLO

INFORMACJA

**o wynikach kontroli sytuacji finansowej domów dziecka oraz działalności
organów administracji rządowej w zakresie zabezpieczenia środków na ich
funkcjonowanie, przeprowadzonej w IV kwartale 1996 r. na terenie województw:
łódzkiego, piotrkowskiego, skierniewickiego i sieradzkiego.**

I. WSTĘP

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi uczestniczyła w IV kwartale 1996 r. w kontroli koordynowanej P/96/099 - „Sytuacja finansowa domów dziecka oraz działalność organów administracji rządowej w zakresie zabezpieczenia środków na ich funkcjonowanie”.

Celem kontroli było dokonanie oceny organizacji i finansowania statutowej działalności domów dziecka oraz publicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych, a także oceny wypełniania przez administrację rządową tj. kuratorów oświaty powinności organu prowadzącego te placówki. Ocen tych dokonano uwzględniając zwłaszcza postanowienia:

- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz.U. nr 67 z 1996 r., poz. 329, zm. Dz.U z 1996 r. w nr 106, poz. 496), zwanej dalej „ustawą o systemie oświaty”,
- rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 lutego 1994 r. w sprawie rodzajów, organizacji i zasad działania publicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych (Dz.U. nr 41, poz. 156), zwanego dalej „rozporządzeniem MEN z 1994 r.”

Przy ocenie organizacji działalności statutowej placówek uwzględniono dane za lata szkolne 1995/96 i 1996/97, a finansowanie tej działalności za 1996 r. (w porównaniu i na tle wykonania roku poprzedniego).

Kontrolą objęto: kuratoria oświaty w Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, Skierniewicach i Sieradzu, a w wyniku wstępnego rozpoznania sytuacji finansowej placówek (stopień zadłużenia), skontrolowano:

- jedną placówkę z terenu województwa skierniewickiego (na 2 funkcjonujące),
- 3 placówki z terenu województwa piotrkowskiego (wszystkie),

- 5 placówek z terenu województwa sieradzkiego (wszystkie),
- 6 placówek z terenu Łodzi (na 12 funkcjonujących).

W przypadku województwa sieradzkiego kontrolą objęto również Zespół Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół i Placówek Oświatowo-Wychowawczych w Warcie, który spełniał obsługę finansowo-księgową w stosunku do 3 placówek opieki całkowitej w swoim rejonie.

Intencją jaką kierowała się Delegatura NIK w Łodzi opracowując niniejszą informację „lokalną” był fakt objęcia kontrolą stosunkowo dużej ilości placówek (70%), jak również ich znaczący udział w łącznej ilości zbadanych w skali kraju (28%). Tak szeroka reprezentacja podmiotów kontroli umożliwiła dokonanie bardziej szczegółowej oceny i porównania ich funkcjonowania w skali poszczególnych województw. Ocena ta wskazuje jednocześnie na główne zagrożenia oraz na potrzebę działań priorytetowych.

Na podkreślenie zasługuje również i to, że informacja lokalna uwzględnia w części końcowej efekty działań podjętych w wyniku przyjęcia do realizacji uwag, ocen i wniosków z nich wynikających.

Wykaz jednostek objętych kontrolą w załączeniu.

II. Wyniki kontroli kuratorów oświaty

1. Ogólna charakterystyka placówek

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy o systemie oświaty domy dziecka zapewniają opiekę i wychowanie dzieciom i młodzieży pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Na terenie badanych województw liczba placówek, miejsc i wychowanków nie uległa zasadniczym zmianom porównując stan na dzień 15 grudnia 1995 r.

i 31 października 1996 r. W województwie łódzkim w okresie tym funkcjonowało 12 domów

dziecka (w tym jeden dom małego dziecka), które dysponowały łącznie w grudniu 1995 r. - 716 miejscami i w końcu października 1996 r. - 724 miejscami. Liczby wychowanków w tych placówkach wynosiły odpowiednio 692 i 727.

W województwie skierniewickim w tym samym okresie funkcjonowały 2 domy dziecka, w których przebywało łącznie 126 wychowanków (bez zmian).

Stałą ilość miejsc (160) stwierdzono również w województwie sieradzkim lecz odnotowano niepełne ich wykorzystanie. W grudniu 1995 r. przebywało w nich 144, a w październiku 1996 r. - 129 wychowanków.

Zbliżoną ilością miejsc w domach dziecka (164) dysponowało województwo piotrkowskie, z tym, że ich wykorzystanie było jeszcze niższe (135 wychowanków).

W placówkach tych w analizowanym okresie nie ulegało zmianom zatrudnienie personelu, w tym także pracowników pedagogicznych - wychowawców.

W latach szkolnych 1995/96 i 1996/97 pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy było w województwie łódzkim odpowiednio 326 i 344, w tym pedagogicznych 142 i 157. Oznaczało to, iż średnio dla 12 placówek w tym województwie na jednego pracownika pedagogicznego w roku szkolnym 1995/96 przypadało 5 wychowanków, a w roku szkolnym 1996/97 - 4,6 wychowanków - licząc pełne obłożenie miejsc w tych placówkach.

W województwie piotrkowskim łączne zatrudnienie personelu w pełnym wymiarze godzin w 3 domach dziecka wynosiło w tych latach szkolnych 87 i 85 osób, w tym pracowników pedagogicznych po 31 osób. Oznaczało to, iż w tych placówkach na jednego pracownika pedagogicznego przypadało faktycznie średnio - 4,3 wychowanków.

W województwach sieradzkim i skierniewickim odnotowano w tych okresach nieznaczne zmniejszenie zatrudnienia ogółem, z tym, że grupy wychowawców pozostawały na nie

zmienionym poziomie. Oznaczało to również, że i na terenie tych województw na jednego pracownika pedagogicznego przypadało nie więcej, niż 5 wychowanków.

Na tle powyższych wskaźników pozytywnie należy ocenić organizację pracy wychowawczej placówek. Za oceną tą przemawia fakt zatrudniania personelu wychowawczego z wymaganym przygotowaniem pedagogicznym i znacznym stażem pracy w tego typu placówkach. Nie nasuwała uwag kontroli organizacja pracy w grupach wychowawczych (podział na grupy) oraz zapewnienie opieki w dni wolne od zajęć w szkołach.

2. Finansowanie działalności placówek

Z danych uzyskanych w kuratoriach oświaty wynikało, iż plany wydatków na 1996 rok w rozdziale 8221 - zakłady opiekuńczo-wychowawcze, w tym dla domów dziecka, zatwierdzone były w wysokościach nie gwarantujących prawidłowego ich funkcjonowania, zwłaszcza w zakresie stałych kosztów utrzymania.

W przypadku województwa łódzkiego plan wydatków dla 11 domów dziecka (bez domu małego dziecka) na 1996 r. wyrażał się kwotą 5.855 tys. zł (wg stanu na 30 czerwca), co oznaczało wzrost o 8% w stosunku do środków wydatkowanych w 1995 r.

Wydatkowana przez te placówki w I półroczu 1996 r. łączna kwota 3.230 tys. zł stanowiła już 60% wydatków poniesionych w 1995 r. Skalę niedoszacowania wydatków dla tych placówek zarówno w 1995 r. jak i w 1996 r. w województwie łódzkim obrazuje poziom zadłużenia placówek, który już na koniec 1995 r. wynosił 307 tys. zł (zobowiązania wymagalne). W 1996 r. stwierdzono dalszy wzrost zadłużenia do kwoty 470 tys. zł na koniec czerwca i 543 tys. zł na koniec września. Zobowiązania te, to głównie należności Zespołu Elektrociepłowni z tytułu dostarczania ciepłej wody i ogrzewania.

W województwie piotrkowskim planowane na 1996 r. wydatki dla 3 domów dziecka zamknęły się łączną kwotą 1.222,2 tys. zł, co wobec poniesionych przez te placówki

wydatków w 1995 r. w wysokości 1.299,8 tys. zł oznaczało spadek o 6%. W okresie

I półrocza 1996 r. placówki te rozdysponowały już prawie 65% środków planowanych na cały rok. W województwie tym potrzeby na 1996 r., określone w projektach planów placówek, stanowiły łączną kwotę 1.667,7 tys. zł. Niedobór środków domów dziecka

w tym województwie wystąpił już w 1995 r., w wyniku czego na koniec tego roku odnotowano zobowiązania wymagalne w wysokości 231,2 tys. zł, w tym z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i fundusz pracy - 184,6 tys. zł. W 1996 r. poziom tych zobowiązań ogółem nieznacznie zmalał i wynosił na koniec września 192,7 tys. zł, lecz odbyło się to kosztem środków niezbędnych na bieżące funkcjonowanie placówek.

Budżet na 1996 r. dla 2 domów dziecka woj. skierniewickiego wynosił 797,4 tys. zł, co stanowiło wzrost w stosunku do wykonania z 1995 r. o 6,3% (751,2 tys. zł),

a wykonanie za I półrocze 1996 r. wynoszące 532,4 tys. zł stanowiło 66,8 %. Trudną sytuację tych 2 placówek potwierdza fakt istnienia zobowiązań wymagalnych w znacznej wysokości, które na koniec 1995 r. wyniosły 85,7 tys. zł, a na dzień 30 września 1996 r. - 95,3 tys. zł.

Również i w tym województwie znaczącą pozycję stanowiły zobowiązania

z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i fundusz pracy, gdyż stanowiły na dzień

30 września 1996 r. - 30,3 tys. zł. Wydatki budżetowe domów dziecka województwa sieradzkiego zaplanowano na 1996 r. w łącznej kwocie 1.570,2 tys. zł, co oznaczało nieznaczny wzrost w stosunku do wykonania za 1995 r. (1.524,5 tys. zł), lecz znacznie poniżej potrzeb określonych w projektach planów tych placówek (1.888,4 tys. zł).

W województwie sieradzkim zatwierdzony plan wydatków na 1996 r. już w okresie

I półrocza został zrealizowany w wysokości 873,2 tys. zł, z tym, że w wykonaniu za ten okres wykazano znaczne obniżenie zobowiązań wymagalnych, które w końcu 1995 r. wyniosły 66,2 tys. zł, a na koniec września 1996 r. tylko 9,8 tys. zł. Tak więc spłata zobowiązań z 1995 r. odbyła się kosztem budżetu 1996 r.

Zjawiskiem wspólnym dla wszystkich analizowanych budżetów kuratoriów oświaty, w części dotyczącej domów dziecka, było znaczne ograniczenie, tak w stosunku do wykonania za 1995 r., jak i zgłaszanych potrzeb, wydatków rzeczowych wiążących się z zakupami towarów i usług zapewniających utrzymanie placówek. Zatwierdzone dla tych placówek plany wydatków z reguły nie uwzględniały zgłaszanych potrzeb w zakresie remontów bieżących, kapitalnych, a nawet kosztów stałych.

Trudną sytuację finansową domów dziecka w omawianych województwach łagodziły decyzje, w wyniku których placówki te finansowały szereg zadań w ramach własnych przychodów środków specjalnych. Wyniki kontroli wskazały jednocześnie, iż dodatkowe środki z kuratoriów oraz przychody środków specjalnych, w tym również pochodzących z darowizn, kierowane były niemal wyłącznie na potrzeby wychowanków, tj. zaopatrzenie w odzież, obuwie i bieliznę, zakupy pomocy naukowych i podręczników, wypłatę kieszonkowego, organizację kolonii i obozów, w tym na dopłaty do wyżywienia i inne.

Łączne przychody środków specjalnych w domach dziecka woj. łódzkiego wyniosły w 1995 r. - 342 tys. zł, z czego rozdysponowano - 294 tys. zł, a w I półroczu 1996 r. z uzyskanych przychodów środków specjalnych w łącznej wysokości - 263 tys. zł wydatkowano - 212 tys. zł. Na rachunkach tych środków pozostawało jeszcze, wg stanu na 30 czerwca 1996 r. - 217 tys. zł.

Domy dziecka województwa piotrkowskiego zgromadziły na kontach środków specjalnych w 1995 r. kwotę 75 tys. zł, z której w tym okresie rozdysponowano 58 tys. zł, a w I półroczu 1996 r. ze zgromadzonej kwoty 35,3 tys. zł wydatkowano na rzecz wychowanków 28,7 tys. zł.

Porównywalny poziom zgromadzonych środków pozabudżetowych odnotowały również placówki województwa sieradzkiego. W 1996 r. zgromadziły one łącznie 65,9 tys. zł, z której wydatkowano w okresie 9 miesięcy 1996 r. 30,1 tys. zł.

III. Wyniki kontroli domów dziecka

Badania przeprowadzone w domach dziecka wykazały, iż w niemal wszystkich przestrzegano określonych przez kuratoria norm na wyżywienie. Okresowe odchylenia od tych norm uzupełniane były dopłatami ze środków specjalnych. W ocenie terenowych stacji sanitarno-epidemiologicznych stan wyżywienia wychowanków nie nasuwał zastrzeżeń, z tym że w zaleceniach pokontrolnych postulowano zmiany struktury posiłków w kierunku zwiększenia ilości dań mlecznych, warzyw i owoców. Kontrola wykazała, iż stosowane normy na wyżywienie mieściły się w granicach od 3,50 do 5,00 zł dziennie.

Zdecydowana większość kontrolowanych placówek nie zapewniała zaspokojenia w pełni potrzeb wychowanków w zakresie wyposażenia w odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, zgodnie z § 46 rozporządzenia MEN z 1994 r. Realizacja tych potrzeb poprzez zakupy ze środków budżetowych nie gwarantowała bowiem przewidzianego w tym rozporządzeniu minimum określonego na poziomie 250% przeciętnego wynagrodzenia. Faktem jest, iż dyrektorzy placówek wysokość tego minimum uwzględniali na etapie opracowywania projektów planów wydatków, które jednak przestawały być aktualne wobec decyzji kuratoriów zatwierdzających plany placówek w znacznie niższych, niż to przewidywały projekty, kwotach.

Wobec konieczności przeznaczania na powyższe cele znacznych środków pozabudżetowych, sytuacja w osobistym zaopatrzeniu wychowanków w obuwie, odzież i bieliznę w poszczególnych województwach była zróżnicowana. I tak:

- w województwie łódzkim wyposażenie osobiste wychowanków było wystarczające, z tym że niedostatki w zakupach uzupełniane były niektórymi asortymentami tego wyposażenia pochodzącymi z darowizn,

- w województwie piotrkowskim znaczące braki w zaopatrzeniu w bieliznę i obuwie zimowe odnotowano w Domu Dziecka w Tomaszowie Mazowieckim, w innych domach tego województwa braków takich nie stwierdzono,
- w województwie sieradzkim nieznaczne braki odzieży, obuwia i bielizny odnotowano w Domu Dziecka w Tomisławicach, z tym, że zaopatrzenie pochodziło głównie z darowizn. Również w pozostałych placówkach tego województwa stwierdzono wydatkowanie z budżetu minimalnych kwot na zaopatrzenie, lecz zadowalający stan zaopatrzenia wynikał z faktu uruchomienia środków pozabudżetowych, w tym darowizn.

W zdecydowanej większości domów dziecka nie przestrzegano zasad określonych w § 48 rozporządzenia MEN z 1994 r. dotyczących wysokości kieszonkowego. Było ono wypłacane w wysokości poniżej 0,5% przeciętnego wynagrodzenia, nie było urealniane

w okresach kwartalnych, bądź okresowo zaniechano takich wypłat. Przykładowo:

- w województwie piotrkowskim w Domu Dziecka w Tarasce w 1996 r. przez okres 4 miesięcy nie dokonywano wypłat kieszonkowego,
- w województwie skierniewickim w Domu Dziecka w Strobowie, w latach 1995-1996 nie dokonywano jakichkolwiek wypłat z tego tytułu. W okresie tym jednorazowej wypłaty dokonano ze środków konta depozytowego,
- w województwie sieradzkim - w Domu Dziecka w Komornikach wysokość kieszonkowego wynosiła w 1996 r. kwotę 3,21 zł miesięcznie.

Kontrola domów dziecka nie stwierdziła zaniedbań w zakresie usamodzielniania wychowanków. Okresowe braki środków budżetowych związane z usamodzielnieniem wychowanków sygnalizowane były do kuratoriów oświaty i realizowane zgodnie z wcześniejszymi założeniami.

Niedobory środków budżetowych domów dziecka, głównie w grupie wydatków rzeczowych uwidoczniły się zwłaszcza na płaszczyźnie oceny stanu technicznego obiektów. Stan techniczny obiektów (ich pomieszczeń funkcjonalnych), oceniany był we wszystkich 4 województwach przez przedstawicieli kontroli sanitarnej i straży pożarnych. Wyniki tych kontroli w większości przypadków były niezadowalające. Przykładowo:

- w województwie łódzkim w Domu Dziecka nr 7 - zalecenia terenowej stacji sanitarno-epidemiologicznej (dwukrotnie) i Komendy Rejonowej PSPoż., w wyniku których wydano decyzję

o niezwłoczne usunięcie zagrożeń pożarowych, z terminem ostatecznym do 30 sierpnia 1996 r. Niezbędność realizacji decyzji i usunięcia zagrożenia kierownictwo Domu Dziecka sygnalizowało do Kuratorium Oświaty w Łodzi wnosząc o przydział niezbędnych środków. Do czasu kontroli zagrożeń nie usunięto. Podobną decyzję wydano również w następstwie kontroli Domu Dziecka nr 4 w Łodzi. I w tym przypadku sygnalizowane do Kuratorium Oświaty w Łodzi potrzeby pozostawały bez pozytywnego załatwienia. Niezbędne naprawy i remonty sygnalizowały jeszcze 2 inne domy dziecka z terenu Łodzi.

- w województwie sieradzkim konieczność przeprowadzenia niezbędnych remonty stwierdzono w 3 placówkach.

Wyniki kontroli domów dziecka i kuratoriów oświaty wskazują, iż na przestrzeni lat 1995-1996 podejmowano szereg starań o polepszenie warunków pobytu wychowanków w tych placówkach, co m.in. uwidoczniło się w działaniach na rzecz pozyskania środków budżetowych i pozabudżetowych, w tym również darów rzeczowych. Do czasu kontroli nie udało się skutecznie zlikwidować powstałych w 1995 r. zobowiązań, zwłaszcza wobec dostawców towarów i usług. Częściowa ich likwidacja w 1996 r. automatycznie pogarszała sytuację finansową placówek w tym roku.

Brak zdecydowanych działań, ze strony kuratoriów oświaty, w zakresie poprawy stanu technicznego obiektów niektórych placówek może spowodować zagrożenia w ich bezpiecznym funkcjonowaniu.

Problematyka ta nie była w ostatnich latach eksponowana przez przedstawicieli kuratoriów oświaty sprawujących bezpośredni nadzór i kontrolę nad funkcjonowaniem prowadzonych placówek.

Małą skuteczność działań, tak ze strony kuratorów, jak i dyrektorów placówek stwierdzono też w zakresie egzekwowania należności za pobyt wychowanków w domach dziecka od osób zobowiązanych do alimentacji. Należności te, w świetle obowiązujących przepisów, stanowić mogły jedno z ważniejszych źródeł zasilania rachunków specjalnych domów dziecka. Faktem jest, iż niektórzy kuratorzy (np. w Skierniewicach) realizację zadań związanych z ustaleniem

wysokości tych opłat sędowali na dyrektorów podległych placówek. Pozostawało to w sprzeczności z postanowieniami § 49 ust. 4 i 5 rozporządzenia MEN z 1994 r. określającymi, iż obowiązki te spoczywają na organie prowadzącym te placówki.

IV. Realizacja wyników kontroli

W wyniku dokonanych badań Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi skierowała wystąpienia do 4 kuratorów oświaty oraz do 16 dyrektorów kontrolowanych jednostek, w tym 15 domów dziecka.

1. Pod adresem dyrektorów domów dziecka wskazano na konieczność działań gwarantujących głównie:
 - realizację obligatoryjnych świadczeń wobec wychowanków przewidzianych w rozporządzeniu MEN z 1994 r.
 - pozyskanie środków budżetowych zapewniających utrzymanie placówek w należyтым stanie technicznym,
 - spłatę wymagalnych zobowiązań.
2. Pod adresem kuratorów oświaty wnioskowano o zabezpieczenie warunków finansowych dla prawidłowego funkcjonowania placówek, a także podjęcie działań zmierzających do:
 - 1) w Łodzi:
 - likwidacji zobowiązań wymagalnych,
 - prawidłowego rozmieszczenia dzieci w skali województwa,
 - egzekwowania pełnej realizacji przez domy dziecka wydanych zaleceń pokontrolnych.
 - 2) w Piotrkowie Trybunalskim

- przestrzegania trybu egzekwowania należności od rodziców dzieci za świadczenia domów dziecka,
- 3) w Skierniewicach
- prowadzenia okresowych pełnych kontroli finansowych placówek,
 - wzmożenia nadzoru nad zasadami ustalania odpłatności osób zobowiązanych do alimentacji za świadczenia domów dziecka oraz nad formami egzekwowania należności z tego tytułu,
- 4) w Sieradzu
- dokonania analizy wykorzystania miejsc w Domu Dziecka w Rafałowie w kontekście ponoszonych kosztów stałych,
 - zwiększenia nadzoru i kontroli nad gospodarką finansową domów dziecka.

V. Efekty kontroli

Treść nadesłanych informacji od dyrektorów placówek i kuratorów oświaty wskazuje, iż wnioski pokontrolne przyjęte zostały do realizacji, z tym że większość dyrektorów wykonanie zaleceń uzależnia od wysokości przyznanych przez kuratoria oświaty środków budżetowych w planach na 1997 r. Większość z nich zakłada także, iż szereg zadań przez nich realizowanych wspomagana będzie również środkami pozabudżetowymi i darowiznami.

Treść informacji kuratorów wskazuje, iż likwidacja zobowiązań placówek będzie możliwa po uzyskaniu dodatkowych środków z MEN. Zapowiedź Kuratora Oświaty w Sieradzu wskazuje

ponadto, iż w kształtowaniu wydatków budżetowych - zwłaszcza rzeczowych - w 1997 r. placówki opiekuńczo-wychowawcze będą traktowane priorytetowo w stosunku do innych jednostek oświaty i wychowania.

Z informacji kuratorów wynika również zobowiązanie się do usprawnienia nadzoru i kontroli nad działalnością podległych placówek.

AKCEPTUJĘ

Wicedyrektor
Delegatury NIK w Łodzi

Henryk ŁABĘCKI

Opracował: M. Sapiński - doradca ekonomiczny
Konsultacja prawna: H. Korczyńska - doradca prawny
W. Robaczyński - doradca prawny

JB.

ZATWIERDZAM:

Dyrektor
Delegatury NIK w Łodzi

Henryk TYTOŃ

WYKAZ

jednostek objętych kontrolą P/96/099 -"Sytuacja finansowa domów dziecka oraz działalność organów administracji rządowej w zakresie zabezpieczenia środków na ich funkcjonowanie"

1. Dom Dziecka nr 1 w Łodzi
2. Dom Dziecka nr 2 w Łodzi
3. Dom Dziecka nr 4 w Łodzi
4. Dom Dziecka nr 5 w Łodzi
5. Dom Dziecka nr 6 w Łodzi
6. Dom Dziecka nr 7 w Łodzi
7. Kuratorium Oświaty w Łodzi
8. Dom Dziecka w Piotrkowie Trybunalskim
9. Dom Dziecka w Tomaszowie Mazowieckim (piotrkowskie)
10. Dom Dziecka „Taraska” w Dąbrowie koło Sulejowa (piotrkowskie)
11. Kuratorium Oświaty w Piotrkowie Trybunalskim
12. Dom Dziecka w Komornikach (sieradzkie)
13. Dom Dziecka w Tomisławicach (sieradzkie)
14. Dom Dziecka w Rafałowie (sieradzkie)
15. Specjalistyczny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy - Włyń (sieradzkie)
16. Zespół Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół i Placówek Oświatowo-Wychowawczych w Warcie (sieradzkie)
17. Dom Dziecka w Dąbrowie Rusieckiej (sieradzkie)
18. Kuratorium Oświaty w Sieradzu
19. Dom Dziecka w Stobowie (skierniewickie)
20. Kuratorium Oświaty w Skierniewicach

JB.